

Ustawa o rynku pracy i służbach zatrudnienia – najważniejsze założenia

I. Informacja ustawie

Ustawa o rynku pracy i służbach zatrudnienia została uchwalona 20 marca br. Nowa ustawa reguluje zadania państwa w zakresie aktywności zawodowej, wspierania zatrudnienia oraz rynku pracy. Dotychczas te kwestie były regulowane przez ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, która w całości zostanie uchylona i zastąpiona ustawą o rynku pracy i służbach zatrudnienia oraz ustawą o warunkach dopuszczalności powierzania pracy cudzoziemcom na terytorium.

Wejście w życie ustawy o rynku pracy i służbach zatrudnienia oraz ustawy o warunkach dopuszczalności powierzania pracy cudzoziemcom na terytorium RP jest częścią kamienia milowego Efektywne instytucje na rzecz rynku pracy, zapisanego w Krajowym Planie Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO). Odpowiada on również celom określonym w tzw. Białej Księdze zawierającej propozycje służące wyeliminowaniu nieprawidłowości w systemie wizowym RP.

Ustawa o rynku pracy i służbach zatrudnienia składa się XIV działów, 453 artykułów (330 stron) oraz zmienia 51 ustaw.

II. Najważniejsze założenia ustawy

Podstawowy cel ustawy to zwiększenie aktywności zawodowej Polaków, zwiększenie efektywności urzędów pracy, skrócenie czasu poszukiwania pracy, wprowadzenie informatyzacji usług, dostęp do usług i instrumentów rynku pracy dla nowych grup osób (rolnicy, bierni zawodowo, seniorzy), wprowadzenie nowych instrumentów aktywizujących, zwiększenie wsparcia dla osób pracujących. Najważniejsze założenia ustawy:

1. **Zniesienie powiązania osoby bezrobotnej z urzędem pracy właściwym ze względu na miejsce zameldowania.** Bezrobotny będzie rejestrował się w urzędzie na terenie, którego terenie faktycznie zamieszkuje. Przyjęte rozwiązanie umożliwi łatwy kontakt bezrobotnego z tym urzędem pracy, z którym chce współpracować.
2. **Wprowadzenie nowoczesnego rozwiązania teleinformatycznego ułatwiającego poszukiwanie pracy** - wdrożony zostanie nowy system teleinformatyczny, który będzie umożliwiał osobom szukającym pracy zakładanie kont, tworzenie profili

zawodowych (CV) i uzyskiwanie pomocy urzędów pracy online, w tym automatyczne i natychmiastowe otrzymywanie na maila informacji o nowych ofertach pracy odpowiadających ich kwalifikacjom.

3. **Zwiększenie liczby ofert pracy w publicznej w rządowej, bazie ofert pracy (ePraca)** poprzez: ułatwienie pracodawcom zgłaszania ofert pracy elektronicznie. Zobowiązanie wszystkich pracodawców z sektora publicznego do zgłaszania swoich ofert pracy do ePracy (od niektórych podmiotów oferty będą pobierane automatycznie np. z serwisu KPRM z ofertami pracy w służbie cywilnej), umożliwienie publikowania ofert pracy osobom fizycznym np. w zakresie usług opiekuńczych dla osób starszych lub niepełnosprawnych, rolnikom.
4. **Dostęp do usług i instrumentów rynku pracy dla rolników** - obecnie rolnicy, jeśli posiadają grunty rolne o powierzchni powyżej 2ha przeliczeniowych, nie mogą rejestrować się jako bezrobotni, nawet jeśli potrzebują pomocy urzędu pracy. Rolnicy zyskują możliwość zdobycia nowych umiejętności i kwalifikacji poszukiwanych na rynku pracy, tym samym będą mogli uzupełniać niedobory kadrowe na rynku pracy.
5. **Wprowadzenie nowych instrumentów dla pracodawców chcących zatrudniać osoby w wieku poprodukcyjnym (emerytów) i wspieranie tym samym aktywizacji osób w wieku starszym** - aktualnie brak jest możliwości wsparcia przez urzędy pracy osób które osiągnęły wiek emerytalny, a chciałyby pozostać aktywne na rynku pracy. Tymczasem coraz więcej emerytów pracuje. Ustawa wprowadza możliwość uzyskania przez przedsiębiorcę dofinansowania za zatrudnienie emeryta (osoby, która ukończyła 60 lat – w przypadku kobiety lub 65 lat – w przypadku mężczyzny), który zarejestrował się w powiatowym urzędzie pracy jako poszukujący pracy. Wysokość dofinansowania będzie wynosić maksymalnie do 50% minimalnego wynagrodzenia za pracę miesięcznie. Umowa z pracodawcą lub przedsiębiorcą będzie zawierana na okres do 12 miesięcy, przy czym dofinansowanie będzie przysługiwało co drugi miesiąc (za każdy miesiąc refundowanego zatrudnienia pracodawca lub przedsiębiorca będzie obowiązany w kolejnym miesiącu zatrudniać seniora na własny koszt, czyli 1 miesiąc wsparcie z urzędu pracy, kolejny zatrudnienie na własny koszt, następnie wsparcie z urzędu pracy itp.).
6. **Zwiększanie wsparcia dla grup długotrwale bezrobotnych.** Od wielu lat utrzymuje się wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych. W końcu stycznia 2025 r. osób długotrwale bezrobotnych było w Polsce ponad 393 tys. i stanowiły one 46,9% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych. Osoby te z uwagi na wielowymiarowość i specyfikę problemów wymagają kompleksowego wsparcia w procesie powrotu na rynek pracy. Dlatego w ustawie wprowadzamy m.in. takie rozwiązania jak:

- porozumienie o współpracy pomiędzy urzędem pracy a ośrodkiem pomocy społecznej mające na celu zaplanowanie i realizację działań kierowanych do wspólnego klienta;
 - zlecanie działań w zakresie reintegracji społecznej (nowa forma pomocy) dla długotrwale bezrobotnych. Urząd pracy będzie mógł zlecić takie działania instytucjom tworzącym centra integracji społecznej lub kluby integracji społecznej oraz podmiotom ekonomii społecznej.
- 7. Docieranie i wsparcie osób biernych zawodowo** - osoby bierne zawodowo to prawie 12,6 mln osób, a z liczby tej aż 3,8 mln jest w wieku produkcyjnym (dane za IV kwartał 2024 r.) i z różnych powodów nie pracuje lub nie poszukuje zatrudnienia. Dlatego pracownicy urzędów pracy będą mieli za zadanie docieranie do tej grupy osób (np. poprzez organizowanie mobilnych punktów doradczych, spotkań poza urzędami pracy, webinarium itp.) i motywowanie ich do podejmowania aktywności zawodowej. Działania aktywizujące (takie jak dla innych grup osób bezrobotnych czy poszukujących pracy, np. staże, szkolenia itp.) będą finansowane z Funduszu Pracy.
- 8. Większe wsparcie osób pracujących:** wprowadzone zostaną zmiany w Krajowym Funduszu Szkoleniowym (KFS). Środki KFS przyznawane są pracodawcom przez powiatowe urzędy pracy na kształcenie ustawiczne: szkolenia, studia podyplomowe i egzaminy pozwalające zdobyć uprawnienia i kwalifikacje zawodowe. Średnio co roku wsparcie z KFS otrzymuje ok. 22 tys. pracodawców (podmiotów), co umożliwia udział w kształceniu ustawicznym średnio 110 tys. osób (pracowników i pracodawców). Ustawa zakłada rozszerzenie grupy osób, które mogą skorzystać z kształcenia ustawicznego finansowanego z KFS o osoby wykonujące pracę na podstawie umów cywilnoprawnych oraz osoby samozatrudnione, ponieważ obecnie z KFS korzystać mogą jedynie pracodawcy i pracownicy zatrudnieni w ramach stosunku pracy (a tracą osoby na innych umowach).
- 9. Zwiększenie pomocy dla przedsiębiorców:**
- przedsiębiorstwa rodzinne będące mikroprzedsiębiorcami będą mogły ubiegać się o formy pomocy udzielane przez powiatowy urząd pracy (prace interwencyjne, grant na utworzenie stanowiska pracy zdalnej, pożyczka na utworzenie stanowiska pracy). Da to możliwość wsparcia pomimo pokrewieństwa klienta powiatowego urzędu pracy z pracodawcą, u którego podjął lub planuje podjąć zatrudnienie. To rozwiązanie pozwoli wesprzeć rozwój firm rodzinnych, co w dłuższej perspektywie powinno skutkować wzrostem zatrudnienia w tych podmiotach.
 - zniesiony zostanie obowiązek uzyskiwania wpisu do Krajowego Rejestru Agencji Zatrudnienia przez firmy świadczące usługi doradztwa personalnego i poradnictwa zawodowego. Obowiązek pozostanie dla usług narażonych na nadużycia tj. pośrednictwa pracy i pracy tymczasowej.

- wprowadzono zmiany w zakresie rozliczania podatku od towarów i usług w odniesieniu do dofinansowania podjęcia działalności gospodarczej i refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy:
 - obowiązek zwrotu równowartości podatku VAT przez osoby lub podmioty, które staną się podatnikami VAT po otrzymaniu środków (dotychczas zależało to od deklaracji beneficjenta),
 - przyznawanie środków dla podatników VAT na wydatki netto (do tej pory wszyscy otrzymywali środki na wydatki brutto),
 - zwrot równowartości podatku VAT po terminie powoduje naliczenie odsetek (dotychczas traktowany był jako naruszenie warunków umowy i podstawa do jej wypowiedzenia).

Powyższe rozwiązania są istotne dla powiatowych urzędów pracy, ponieważ ułatwią rozliczanie projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego PLUS.

- skrócono obowiązek utrzymania stanowiska pracy utworzonego dzięki refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy z 24 miesięcy do 12 w przypadku otrzymania refundacji w kwocie nie większej niż 4-krotność przeciętnego, wynagrodzenia albo do 18 miesięcy w przypadku otrzymania refundacji w kwocie większej niż 4-krotność i nie większej niż 6-krotność przeciętnego wynagrodzenia. Celem jest zachęcanie lokalnych pracodawców do tworzenia miejsc pracy.

10. Zwiększenie bezpieczeństwa osób korzystających z usług prywatnych agencji zatrudnienia:

- ustawa wprowadza obowiązek posiadania przez agencje zatrudnienia lokalu, w którym świadczone są usługi (aktualnie część agencji korzysta z tzw. wirtualnych biur).
- ustawa wprowadza nowy warunek dla agencji, które chcą świadczyć usługi kierowania cudzoziemców do pracy, od których wymagane jest posiadanie zezwolenia na pracę lub oświadczenie o powierzeniu pracy cudzoziemcowi. Agencja będzie mogła świadczyć tę usługę po 2 latach od uzyskania wpisu do rejestru agencji zatrudnienia.
- wprowadzona zostanie dodatkowa weryfikacja osób, które zarządzają lub reprezentują agencje zatrudnienia, pod względem braku wykroczeń i przestępstw (aktualnie weryfikowane są same podmioty gospodarcze, a nie osoby nimi kierujące).
- zwiększona zostanie maksymalna grzywna za prowadzenie usług pośrednictwa pracy bez wymaganego wpisu do Krajowego Rejestru Agencji Zatrudnienia – grzywna wynosić będzie od 3 do 100 tys. zł (aktualnie od 3 do 10 tys.).

11. Wsparcie mobilności zawodowej – w ustawie zlikwidowano ograniczenia wiekowe w dostępie do bonu na zasiedlenie (to finansowa forma wsparcia (ponad 16 tys. zł) dla bezrobotnych, którzy podejmują pracę w znacznej odległości od miejsca zamieszkania). Aktualnie z bonu mogą skorzystać tylko osoby do 30 roku życia. Po wejściu w życie przepisów wszyscy bezrobotni, bez względu na wiek, będą mogli skorzystać z bonu.

12. Pozostałe nowe lub zmienione instrumenty:

- **bon na kształcenie ustawiczne** – będzie dostępny nie tylko dla osób bezrobotnych, ale także dla osób poszukujących pracy. W ramach bonu urząd pracy sfinansuje do wysokości przeciętnego wynagrodzenia (obecnie: 8482,47 zł). koszty szkoleń, studiów podyplomowych i egzaminów pozwalających zdobyć uprawnienia i kwalifikacje zawodowe. Wprowadzenie tego instrumentu przyczyni się do realizacji unijnego celu zwiększenia do 2030 r. wskaźnika osób biorących udział w uczeniu się przez całe życie dla Polski z obecnych 24,3% (w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem) do 51,7%,
- **pakiet aktywizacyjny** - w ramach pakietu urząd może skierować bezrobotnego, wymagającego wielopoziomowego, kompleksowego wsparcia, do udziału w kilku formach pomocy np. w pierwszej kolejności bezrobotny zostanie skierowany na szkolenie aby uzyskać kwalifikacje zawodowe, następnie zostanie skierowany na staż, aby zdobyć doświadczenie i w rezultacie otrzyma pierwsze zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych.
- **pożyczka edukacyjna** – dla bezrobotnego i poszukującego pracy - oprócz kosztów szkolenia będzie można z niej sfinansować także studia podyplomowe i egzaminy pozwalające zdobyć uprawnienia i kwalifikacje zawodowe: będzie ona nieoprocentowana i udzielana do wysokości 400% (obecnie 33 929,88) przeciętnego wynagrodzenia; umarzalna w 20%, o ile pożyczkobiorca ukończy kształcenie ustawiczne sfinansowane pożyczką i spłaci w terminie 80% pożyczki.
- **poprawa jakości staży** – ustawa przewiduje zwiększenie wysokości stypendium otrzymywanego przez stażystę (bezrobotny). Obecnie jest to 120% zasiłku (1994,40 zł). Ustawa przewiduje zwiększenie stypendium do 160% zasiłku dla bezrobotnych (2659,2 zł).

Ustawa zakłada możliwość realizacji staży także w formie zdalnej, w niepełnym wymiarze czasowym (min. 20 godzin w tygodniu) oraz możliwość zakończenia stażu zdobyciem kwalifikacji.

13. Pomoc w przypadku zwolnień grupowych - minister właściwy do spraw pracy w sytuacji nagłego zdarzenia, mogącego mieć negatywny wpływ na poziom zatrudnienia będzie mógł ogłosić specjalny program wsparcia. Program w zależności od potrzeb będzie obejmował obszar kraju, województwa lub powiatu i będzie finansowany z rezerwy Funduszu Pracy.

14. Zmiany w zakresie Ochotniczych Hufców Pracy - co do zasady funkcjonowanie OHP nie ulegnie większym zmianom. Główne zasady funkcjonowania OHP, w tym struktura organizacyjna i wszystkie zadania, zostały z rozporządzenia przeniesione do ustaw, doprecyzowano zadania Komendanta Głównego OHP, m.in. dodając przepis, iż za uprzednią zgodą ministra właściwego do spraw pracy tworzy, łączy i likwiduje jednostki organizacyjne OHP; uregulowano kwestie przetwarzania danych osobowych przez OHP w zakresie m.in. administratorów danych osobowych. Wprowadzono dla Komendanta OHP oraz osób zajmujących wyższe stanowiska w OHP obowiązek składania oświadczeń majątkowych.

15. Wsparcie niepełnoletnich absolwentów szkół (17 latków):

- wprowadzono możliwość realizacji praktyk absolwenckich przez niepełnoletnich absolwentów branżowych (17 latków). Obecnie kończący szkołę 17 letni absolwenci szkół branżowych I stopnia są poza systemem edukacji. Tym samym nie jest realizowany konstytucyjny obowiązek nauki do 18 roku życia. Ustawa przewiduje wprowadzenie dla tej grupy osób możliwości przygotowania zawodowego u pracodawcy. Pracodawcy przyjmującemu na praktykę absolwencką praktykanta będzie przysługiwało dofinansowanie kosztów praktyki w wysokości 250 zł za każdy pełny miesiąc praktyki. Umowa o praktyki absolwenckie z nieletnim będzie mogła być zawarta na okres nie dłuższy niż do ukończenia przez niego 18. roku życia;
- dofinansowanie będzie finansowane z Funduszu Pracy i wypłacane przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) właściwego ze względu na miejsce zamieszkania praktykanta;

16. Zwiększenie dostępu do poradnictwa zawodowego

- ustawa umożliwi objęcie usługą poradnictwa zawodowego osób, które nie są zarejestrowane w urzędach pracy. Urzędy pracy będą miały pełną swobodę w nawiązywaniu współpracy z uczelniami w zakresie wsparcia studentów i absolwentów uczelni w wejściu na rynek pracy, szkołami w zakresie pomocy uczniom w podejmowaniu decyzji zawodowych, a także podmiotami ekonomii społecznej (fundacjami, stowarzyszeniami itd.);

17. Wzmocnienie dialogu społecznego - skład osobowy rad rynku pracy (utrzymano trzy poziomy: centralny: Rada Rynku Pracy – organ opiniodawczo-doradczy ministra właściwego ds. pracy; wojewódzki: wojewódzka rada rynku pracy – organ opiniodawczo-doradczy marszałka; powiatowy: powiatowa rada rynku pracy – organ opiniodawczo-doradczy starosty) został rozszerzony m.in. o przedstawiciela rad działalności pożytku publicznego, ekonomii społecznej, urzędów pracy, Ochotniczych

Hufców Pracy, pracodawców z regionu lub reprezentantów organizacji okołobiznesowej działającej na terenie powiatu, przedstawiciela oraz a także wprowadzono rotacyjność przewodniczących rad, tak aby większa liczba przedstawicieli mogła kierować jej pracami.

- 18. Zmiany w katalogu osób ubiegających się o rejestrację jako bezrobotna oraz o uzyskanie statusu bezrobotnego** – w katalogu osób, które nie będą mogły ubiegać się o rejestrację jako osoby bezrobotne dodano osoby będące członkiem zarządu, prokurentem, członkiem rady nadzorczej lub likwidatorem spółki kapitałowej. Rozszerzono natomiast możliwość ubiegania się o uzyskanie statusu dla bezrobotnych przez osoby pełniące bez wynagrodzenia funkcję członka statutowych władz organizacji pozarządowej.

Wejście w życie ustawy: planowane jest, że ustawa wejdzie w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie 14 dni do dnia ogłoszenia, z wyjątkiem:

- przepisów dotyczących wymogu posiadania przez instytucje realizujące szkolenia dla bezrobotnych i w ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego wpisu do Bazy Usług Rozwojowych (platforma internetowa, w której oferowane są usługi rozwojowe tj. szkolenia, kursy zawodowe, doradztwo, studia podyplomowe) aktualnie instytucje te muszą być wpisane do Rejestru Instytucji Szkoleniowych, który jest prowadzony tylko na potrzeby urzędów i ma zostać zlikwidowany; BUR jest narzędziem szerszym z której korzysta więcej podmiotów; przepisy mają wejść w życie 1 stycznia 2026 r. tak żeby dać czas na zmianę wpisu w rejestrze (z RIS na BUR);
- przepisów dotyczących utworzenia punktów obsługi osób młodych, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r.

Zmiana przepisów wykonawczych:

W związku z tym, że ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy zostanie uchylona, należy wydać 15 rozporządzeń. Ustawa zakłada, że przepisy wykonawcze wydane na podstawie ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie nowej ustawy, nie dłużej jednak niż przez 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.